

ZÁŽITKOVÁ PEDAGOGIKA

Štěpánková, Elblová

Jde o učení z důsledků vlastního jednání, hledání netradičních řešení a společné překonávání úkolů a výzev. Předností zážitkového vzdělávání je rozvíjení tvůrčích postupů, aktivní jednání, lepší vytváření neformálních vztahů a především intenzivní učení z prožitků namísto pouhého shromažďování informací.

Zážitková pedagogika pracuje s prožitkem jako prostředkem k ovlivňování klienta. Směr tohoto ovlivňování je určen pedagogickým cílem. Práce zážitkového pedagoga spočívá v záměrném vytváření situací, v nichž předpokládá intenzivní prožívání, a následné pedagogické práci s těmito prožitky (zpětnou vazbou).

Zážitkové vzdělávání může být stejně účinné u malých školáků, vysokoškolských studentů i při vzdělávání dospělých (andragogika). Metoda se obecně nejvíce používá u různých druhů programů, které mají za cíl rozvíjení znalostí, dovedností a osobních dispozic z přímé zkušenosti. „Probíraná látka“ je účastníkům takových kurzů dávkována po částech, přesto však v každém okamžiku v absolutním kontextu. Účastníci si sami ze zážitku vybírají pro ně důležité zkušenosti. Důležitým předpokladem přenosu do praxe je proces reflexe získaných prožitků a zkušeností. Poznatky vyvozené ze zážitků mají navíc výhodu v tom, že jsou dlouhodobě zapamatovatelné a snadno vybavitelné.

Workshop

Obvyklým formátem zážitkového kurzu je facilitovaný workshop. Je to formát vzdělávací aktivity, při které facilitátor vede program tak, aby prostřednictvím různých technik (brainstorming, prioritizace, mentální mapy, cizí oči aj.) účastníci pomocí vlastních zkušeností a znalostí došli k výstupu, který je pro ně užitečný a využitelný v jejich další práci, praxi. Tato interaktivní forma je velmi vhodnou formou pro další vzdělávání, prohlubování znalostí a vzájemné sdílení zkušeností. *Facilitace* znamená usnadňování komunikace ve skupině. Facilitátor celé jednání řídí po stránce procesní a dává tím účastníkům možnost plně se soustředit na věcnou stránku problému - na jeho řešení.

Týmové vyučování

Na jedné straně je tým lektorů a na straně druhé skupina studentů / klientů. Týmová spolupráce lektorů vede k vyšším výkonům, než když jedinec trénuje sám. Umožňuje využít v tréninku i náročnější hry, programy a prostředky, které jsou v běžné výuce a životě nerealizovatelné. Menší skupiny studentů umožňují větší interakci a vzájemnou zpětnou vazbu.

Akční učení

Účastníci jsou stavěni před jasně definované problémové úkoly. Sami pak organizují svou práci a vytvářejí situační týmy, v nichž se scházejí jedinci různých věkových skupin. Skupina sama vytváří své vlastní struktury a způsoby sociálního jednání. Tím dochází k prolomení generačních bariér, rozvoji tolerance, zaujmutí možné role, větší sociální účinnosti a individuální stimulaci. Oproti tradiční výuce, zaměřené na prezentaci znalostí a dovedností se zaměřuje na akci, která nastala, a pomocí reflexe této události se hledá zlepšení, osvojují nové pohledy na věc, přičemž se využívá práce se skupinovými technikami.

Situační a příběhová dramata

V kontrastu s nezúčastněným přijímáním informací od přednášejícího, jsou účastníci vedeni k aktivnímu jednání a nasazení s nemožností úniku či postoje neúčastnění. Děje se tak pomocí vymezených úkolů a zadání ze strany lektorů. Tím se klienti dostávají do situací, příběhů a dějů, v nichž jsou nuceni jednat. Ve vlastním jednání a jeho zpětném uvědomění nastává a probíhá proces učení, v němž je osvojována určitá vědomost, dovednost, role, zkušenost nebo model jednání.

Kooperativní učení

Jde o pozitivní vzájemnou závislost klientů při plnění vytčeného cíle. Děje se tak při složitějších úkolech a zadáních, kdy je nemožné, aby jedinec obsáhl celkovou činnost a strhl na sebe veškerou pozornost. Dochází tak přirozeně k rozdělení úkolů a spolupráci malých skupin. Důraz je kladen na osobní odpovědnost a osobní skládání účtů ve prospěch celku. Plnění postupných úkolů a dovedností probíhá ve smyslu principu – stupňování obtížnosti – tedy od jednoduššího ke složitějšímu. Závěr úkolu je veden k hluboké skupinové reflexi z prožité činnosti.

Praktický příklad vhodný ve výuce chemie nebo biologie

- **Princip rozpustnosti látek.** Žáci mají k dispozici polární a nepolární rozpouštědlo a různé druhy látek. Na základě kombinování látek a rozpouštědel vyvodí závěr, v čem se rozpouští polární a nepolární látky, a proč tomu tak je.
- **Biochemické pokusy.** Žáci zjišťují, jak různé chemické látky (kyseliny, soli, hydroxidy) působí na lidské tělo. Místo vlastní kůže je žákům nabídnuto vejce, kuřecí prsní řízek nebo jiné běžné bílkovinné potraviny.
- **Anomálie vody.** Žáci pracují s indiciemi a klíčovými slovy, které je nasměrují k závěru, jaké má voda anomálie a odchylky od fyzikálního chování běžných kapalin.
- **Pozorování rostlin.** Na základě dlouhodobého pozorování některé živé přírodniny by žáci odkrývali jednotlivé funkce rostlinných orgánů a celkové postavení rostlin v přírodě. Pozorování nejlépe od zasazení semínka.
- **Metabolismus člověka.** Stejně jako v předchozím bodě, žáci dávají do spojitosti jednotlivé tělní soustavy člověka až postupně rozklíčují metabolické dráhy.
- **Pozorování pod mikroskopem.** Žáci mají k dispozici několik mikroskopických živočichů, u kterých sledují jejich vztah ke světlu.

Zdroje:

- 1) http://www.zaobzor.cz/cs/co-je-zazitkova-pedagogika.html?fbclid=IwAR0V9O2KKBdUIg4mv_DA5el7qwLKCJtDwphyZxvnN7GOTEKT_m9hcWN2guc
- 2) <https://www.psl.cz/metoda-zazitkove-pedagogiky/?fbclid=IwAR0zBGWGXmGo6nD7ZTf623RxxHffi8LM28HiLqRDOxBlit6YyE8dZrFzfl4>
- 3) http://metodika.zdrsem.cz/index.php?title=Z%C3%A1%C5%BEitkov%C3%A1_pedagogika&fbclid=IwAR2pJky6gXyI9UKmGbyN1qMMXZ-zBiIzHQTIADq4es6ty8nR2EzeBFW8LzA
- 4) https://skolaprome.eu/2017-10/zazitkova-pedagogika/?fbclid=IwAR2qbAFhcurfV_EI3IKHqc7WTSX28-1xgTsJ816Sxq_X0r4OYSqRltQd08E